

LYHYESTI SANOTTUNA

Korkojen nousu alkaa nyt tuntua

Rahoitusvakaus | 27.04.2023

Suomessa pankit ja muu rahoitusjärjestelmä ovat pysyneet vakaina, vaikka maailmantaloudessa ja rahoitusmarkkinoilla on koettu tänä keväänä ja viime vuosina monenlaisia häiriöitä. Voimakkaasti velkaantuneet kotitaloudet voivat olla lähiaikoina kovilla, kun lainanhoitomenot ja muut arjen menot kasvavat samaan aikaan. Kriisinkestävyys eteen on yhä tehtävä työtä. Tärkeitä toimia olisivat Suomessa nykyistä vahvempi katto kotitalouksien velanotolle ja Euroopassa yhteinen suoja pankkitalletuksille.

 Lue tekoälyn avulla luotu tiivistelmä

- Korkojen nopea nousu rasittaa velallisia ja sijoittajia
- Suomessa pankit ovat vahvoja kohtaamaan kasvavat riskit
- Kriisinkestävyys eteen on yhä tehtävä työtä

Korkojen nopea nousu rasittaa nyt monia velallisia ja sijoittajia sekä Suomessa että muualla maailmassa. Korot ovat nousseet jyrkästi aiemmalta poikkeuksellisen alhaiselta tasolta. Esimerkiksi Suomessa yleinen lainojen viitekorko, 12 kuukauden euribor, on nyt huhtikuussa ollut

keskimäärin 3,7 %, kun se vielä vuotta aiemmin oli nollassa ja sitä ennen negatiivinen usean vuoden ajan.

Keskuspankit ovat nostaneet rahapolitiikan ohjauskorkoja, koska inflaatio eli tavaroiden ja palveluiden hintojen nousu on kiihtynyt aivan liian nopeaksi. Energia kallistui Euroopassa sen jälkeen, kun Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainassa runsas vuosi sitten. Jo sitäkin ennen koronapandemia aiheutti kansainväliseen talouteen häiriöitä, jotka nostivat monien raaka-aineiden hintoja ja saivat siten inflaation nopeutumaan.

Kustannusten äkkijyrkkä nousu tuo näkyviin riskejä, joita kotitaloudet, yritykset, sijoittajat ja pankit ovat ottaneet alhaisten korkojen aikana. Suomessa useimpien lainojen korot nousevat tuntuvasti viitekorkojen mukana. Osakkeiden ja kiinteäkorkoisten velkapapereiden hinnat ovat laskeneet, mikä on aiheuttanut suuria tappioita sijoittajille. Myös pankkien varainhankinta rahoitusmarkkinoilla on kallistunut.

Kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla oli maaliskuussa äkillinen kevätmyrsky, kun sijoittajat menettivät luottamuksensa tiettyihin pankkeihin. Myrskyn silmässä oli ensin amerikkalainen Silicon Valley Bank, joka meni nurin talletuspaon vuoksi, kun sen asiakkaat halusivat nostaa talletuksensa äkisti pankista. Euroopassa kilpailijalle myytiin sveitsiläinen Credit Suisse -pankki, joka oli horjunut vaikeuksissa jo pitkään. Viranomaiset ratkaisivat kriisitilanteet pikaisesti, eivätkä ongelmat levinneet laajalti.

Kuvio 1.

Korkojen nousu alkaa nyt tuntua

Korkojen nopea nousu rasittaa etenkin voimakkaasti velkaantuneita.

Suomalaiset pankit ovat vahvoja kohtaamaan kasvavat riskit.

Rahoitusjärjestelmän kriisinkestävyden eteen on edelleen tehtävä työtä.

Suomessa rahoitusjärjestelmä on pysynyt vakaana, ja pankeilla on hyvät edellytykset kohdata kasvavat riskit. Pankkien sääntely ja valvonta tiukentuivat yleisesti vuoden 2008 globaalien finanssikriisin jälkeen. Pankeilla on nyt aiempaa enemmän varoja, joilla ne voivat kattaa tappioita ja jotka parantavat niiden maksukykyä. Suomessa on lisäksi uusi varajärjestely, joka varmistaa asiakkaiden pääsyn omalle pankkitilille kaikissa olosuhteissa.

Maaliskuun myllerrys kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla on toistaiseksi tyyntynyt. Kovan tuulen varoitukset voivat silti olla vielä tarpeen ja ulottua Suomeen saakka. Suomalaiset pankit hankkivat kansainvälisiltä sijoittajilta runsaasti rahoitusta, jotta ne voivat myöntää lainoja kotitalouksille ja yrityksille. Jos epävakaus markkinoilla yltyisi, se voisi kasvattaa pankkien varainhankinnan riskejä myös Suomessa.

Suomalaisten pankkien riskit voivat kasvaa myös luotonannossa. Pankkien asiakkaista etenkin voimakkaasti velkaantuneet kotitaloudet voivat olla lähiaikoina kovilla, kun lainanhoitomenu muut arjen menot kasvavat samaan aikaan. Jos taloudelliset vaikeudet vähentävät yritysten tuotteiden ja palveluiden myyntiä, kulutus ja investoinnit kärsivät. Tappiot voivat siksi kasvaa myös talouden kerrannaisvaikutusten kautta.

Asuntomarkkinat ovat hiljentyneet, kun korot ja asumiskulut ovat nousseet äkisti. Kotitaloudet ja sijoittajat ovat tehneet tavallista vähemmän asuntokauppoja, ja asuntojen hinnat ovat laskeneet ympäri Suomea. Uusia asuntoja on runsaasti rakenteilla samaan aikaan, kun vanhoja asuntoja on yhä enemmän myynnissä etenkin pääkaupunkiseudulla. Tämä kasvattaa riskejä rakennusallalla ja pankkien asuntorahoituksessa.

Rahoitusjärjestelmän kriisinkestävyden eteen on edelleen tehtävä pitkäjänteisesti työtä sekä Suomessa että yhteisesti Euroopassa. Keinoja turvata rahoitusvakaus on yhä tarve parantaa.

Suomen Pankki on jo pitkään kannattanut velkakattoa, joka hillitsisi kotitalouksien lainanottoa ja siten vahvistaisi niiden kykyä maksaa velkansa. Pankki tukee nyt valtiovarainministeriön työryhmän tuoretta ehdotusta. Ehdotuksen mukaan tällainen katto voisi asettaa ylärajan sille, kuinka suuri osa lainanottajan tuloista saisi enintään kulua velanhoitoon. Laskelma tulisi tehdä korkeammalla korolla kuin lainanottohetken korko.

Euroopassa olisi tärkeää ottaa käyttöön yhteinen talletussuojajärjestelmä kansallisten järjestelmien tilalle. Järjestelmä suojaisi asiakkaiden talletuksia, jos jokin pankki olisi maksukyvytön tai konkurssissa. Euroopan pankkiunionin laajuinen järjestelmä vahvistaisi asiakkaiden luottamusta pankkeihin ja ehkäisisi talletuspakoja. Se myös vähentäisi pankkien ja niiden kotivaltioiden haitallisia kytköksiä kriisitilanteissa.

Asiasanat

korot, kotitalouksien velkaantuminen, pankit, rahoitusmarkkinat, rahoitusvakaus, talletussuoja